

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Симеон Владимиров Тасев
професор по Гражданско и семейно право,
член на научното жури по конкурс за заемане на академичната длъжност
„доцент” по гражданско и семейно право в Бургаски свободен университет
/професионално направление 3.6. Право, област на висше образование 3.
Социални, стопански и правни науки/
обявен в ДВ, бр.55 от 15.07.2022 г.

Със заповед № ЛС – 180 от 09.09.2022 г. на Ректора на Бургаски свободен университет съм назначен за член на научното жури по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” по гражданско и семейно право към Центъра по юридически науки при БСУ. В обявения конкурс участва един кандидат – Анна Свободенова Чолакова - доктор по гражданско и семейно право. В качеството си на член на научното жури и рецензент в същото считам, че процедурата се развива в пълно съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в РБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитието на академичния състав в БСУ. Представените от кандидата документи са изготвени съгласно изискванията, старателно и добросъвестно.

1. Информация за кандидата.

Анна Свободенова Чолакова /по баща Калайджиева/ е родена на 15.02.1972 г. в гр. София. През 1990 г. завършва със златен медал 133-то ЕСПУ „Ал. С. Пушкин” с преподаване на руски език, гр. София, а през м. май 1995 г. се дипломира в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски”, специалност „право”. В периода м.

ноември 1998 г. – м. февруари 2002 г. кандидатът специализира „Въведение в английското право и в правото на ЕС” в Института за продължаващо обучение на Университета в Кеймбридж, Великобритания. На 1 юни 2015 г. защитава дисертационен труд на тема „Припознаване на дете по българското право” в правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски”, Благоевград и придобива ОНС „доктор по гражданско и семейно право”.

След завършване на висшето си образование Анна Чолакова е съдебен кандидат към Бургаски окръжен съд /от м. юни 1995 г. до м. юли 1996 г./ През август същата година започва работа като юрисконсулт в Областна управа на бургаска област, където работи до м. февруари 2000 г. От м. септември 1995 г. до м. юни 1997 г. е хоноруван асистент по осигурително право в Центъра по юридически науки на Бургаския свободен университет.

На 06.11.2001 г., след издържан конкурс, Анна Чолакова е назначена на длъжност асистент по гражданско и семейно право в ЦЮН при БСУ, където работи досега. Първоначално, води семинарните занятия по гражданско право /обща част/ и по вещно право, а от 2005/2006 учебна година са ѝ възложени и семинарните занятия по семейно и наследствено право и по „правна клиника”. В БСУ кандидатът постепенно заема длъжностите асистент, старши и главен асистент. От 2010/2011 учебна година на ст. ас. Анна Чолакова за първи път са възложени часове от лекционния хорариум по СНП, а от 2014/2015 уч. г. тя чете лекции и по гражданско право /обща част/, и по вещно право. От 2016 до 2020 година води част от лекционния курс по природозащитно право, а през 2019/2020 учебна година гл. ас. д-р А. Чолакова, наред със семинарните занятия по изброените основни правни дисциплини, чете пълния лекционен курс по ВП и по СНП.

Кандидатът отлично владее руски и английски език, притежава компютирни умения и редица лични качества, подходящи за изпълнение на заеманата длъжност: аналитичност, комуникативни умения, организираност, отговорност, акуратност и др.

2. Изпълнение на количествените и на качествените изисквания за заемане на посочената академична длъжност.

2.1. Количествени изисквания. Видно от списъка с публикациите и от справката за изпълнение на минималните национални изисквания по ЗРАСРБ, в настоящия конкурс гл. ас. д-р Анна Чолакова участва с **две монографии: „Наследствената трансмисия”** – хабилитационен труд и **„Припознаване на дете по българското право”** – издадена въз основа на защитен дисертационен труд, **5 статии, публикувани в авторитетни научни издания и 4 доклада, представени на престижни научни форуми /публикувани/.** Всички научни разработки са създадени след защитата на дисертационния труд и са по проблеми извън предмета на монографичното изследване, представено като хабилитационен труд, с изключение на статията „Наследствената трансмисия в Римското частно право – генезис и развитие”. Същата се съдържа в глава първа от монографията, поради което няма да бъде приета за рецензиране.

Видно от справката за изпълнение на минималните национални изисквания по ЗРАСРБ, е налице и необходимият брой **цитирания** на трудове на кандидата, посочени в авторитетни научни издания.

Преподавателският стаж на гл. ас. д-р Анна Чолакова надхвърля законовите изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент”. Минималният установен срок между придобиване на ОНС „доктор” и хабилитацията също е налице.

Видно от справката за участие в **проекти**, Анна Чолакова е била академичен наставник на студенти от ЦЮН по проекта „Студентски практики” на МОН във всички фази на проекта.

Освен това, тя е разработила пълни **електронни курсове** на учебните дисциплини, по които преподава, в платформата за електронно обучение на БСУ Мудъл. Поради широката им достъпност за студентите, може да се приеме, че същите са **електронни помагала** с теоретическа и практическа част – съдържат лекции и материали за семинарни занятия /казуси, образци на решения на казуси, контролни въпроси и др./.

Справката за **учебна заетост** показва, че на кандидата като преподавател в БСУ е осигурена изискуемата по норматив натовареност.

2.2. Качествени изисквания. По отношение на **научно-изследователската дейност** на кандидата може да се каже, че приетите за рецензиране разработки на гл. ас. д-р Анна Чолакова са на високо академично ниво и разкриват широки и задълбочени познания в различни области на правото, и най-вече в гражданското, семейното и наследствено право, където са основните ѝ професионални интереси. Видно е, че авторът умело използва различни научни похвати: сравнителния и историческия метод, телеологичното тълкуване на правната уредба, познава доктрината и съдебната практика. Авторът добре подбира своите източници, цитира умело и коректно. Изказът не е многословен, без излишна казуистика, не повтаря известни положения, за да създаде обем, не преразказва нормативната уредба, а аналитично поставя правните проблеми и ги аргументира с разбиране. За отличните аналитични способности на кандидата и широката му правна култура говори фактът, че монографията „Наследствената трансмисия” е основана на една единствена разпоредба от Закона за наследството – чл.57. Изложението е добре структурирано, което способства за неговото възприемане от читателя и говори за добрите дидактически качества на кандидата - необходими за длъжността „доцент”.

В научната си продукция кандидатът излага своите становища недвусмислено, но в същото време с научна толерантност и готовност за дискусия.

В годините след придобиване на ОНС доктор по право, както и преди това, Анна Чолакова участва в престижни научни форуми. Освен в международните конференции на БСУ, тя представя свои доклади на престижни международни форуми в Софийския и в Пловдивския университети.

Освен разнообразната научна дейност, кандидатът има над 20-годишен **преподавателски стаж**. През цялата си преподавателска кариера гл. ас. д-р Анна Чолакова се стреми да разширява **практическото обучение** на студентите по право в БСУ. По време на семинарните занятия тя си поставя за цел да насочи обучението към придобиване на **практически знания и умения** чрез решаване на казуси, изготвяне на документи и др., което прави часовете ѝ интересни и полезни. Още от началото на академичната си кариера кандидатът отговаря за провеждането на задължителната **съдебна практика** след 6 семестър в бургаски районен и окръжен съд. Това способства за подобряване на взаимодействието между академичната общност и съдебната система. Кандидатът е един от активните ръководители на **правната клиника** към БСУ по времето на нейното съществуване и един от търсените академични наставници в проекта „**Студентски практики**” на МОН. Д-р А. Чолакова е един от ръководителите на **кръжока по гражданско и по търговско право** към ЦЮН при БСУ и с готовност откликва на своите студенти като редовно провежда допълнителни консултации и съдейства за професионалната им реализация след завършване на висшето образование.

Като взискателен **екзаминатор**, който педантично, и в същото време добронамерено, проверява знанията на студентните, асистент Чолакова е

спечелила доверието на титулярите на дисциплините, по които преподава и от години участва в провеждането на изпити. Точна в оценките си и толерантна в отношенията, тя печели авторитет сред студентите и колегите си с високите си академични и морални стандарти.

Гл. ас. д-р Анна Чолакова е съпричастна към **конкурса за студентско научно творчество на БСУ** и всяка година е научен ръководител на студенти от ЦЮН, които участват в конкурса и се представят на високо ниво.

Една от големите заслуги на Анна Чолакова като преподавател по право е активното ѝ участие в подготовката и в провеждането на **националното междууниверситетско състезание по решаване на частно-правен казус**, чийто домакин от 13 години е ЦЮН при БСУ. Това допринася за издигане както на нейния авторитет сред колеги и студенти от участващите правни факултети, така и за издигане авторитета и популярността на ЦЮН и на БСУ.

През м. юни 2019 г. д-р Чолакова е участник в проекта „Еразъм +” първо като гост **лектор** в Педагогическия университет в гр. Краков, Полша, където чете лекции по семейно и по наследствено право, а през летния семестър на 2020/2021 г. - като преподавател на чуждестранни студенти, гостуващи по програма Еразъм в БСУ, пред които асистент Чолакова чете лекции по семейно и наследствено право, вещно право и гражданско право /обща част/ на английски език.

Прави впечатление, че откакто работи в БСУ д-р Анна Чолакова не се стреми към реализация в други сфери извън академичната кариера, което ясно говори за нейния осъзнат и категоричен избор на професионално поприще. Тя обича своята работа, за която има безспорни качества, и това ясно личи както в нейната научна продукция, така и в ежегодните анкети на студентите относно качеството на обучението.

Гл. ас. д-р Анна Чолакова участва активно в академичния живот на ЦЮН и на БСУ, подпомага организирането и провеждането на различни форуми и събития, които имат широк отзвук не само сред правната общност. Взискателна, отзивчива и толерантна, тя има авторитет както сред колегите, така и сред студентите.

3. Научни приноси на кандидата.

Представените за участие в конкурса научни трудове съдържат редица оригинални научни приноси в областта на гражданското и семейно право. Хабилизационният труд „**Наследствената трансмисия**”, С.: Сиби, 2022 г., в обем от 186 с., излязла от печат, е първото и единствено цялостно монографично изследване на разглеждания правен институт в нашата доктрина, което има както теоретично, така и практическо значение и обогатява нашата правна литература. Изследването е добре структурирано и съдържа увод, четири глави и заключение, в което са изведени основните изводи и предложения за усъвършенстване на законодателството. Посочен е списък с използваната литература.

Като по-конкретни отличаващи се научни приноси на хабилизационния труд бихме посочили следното:

- изследването изгражда *цялостна научна концепция* за наследствената трансмисия, което се явява солидна основа за по-правилно разрешаване на редица неуредени правни хипотези;

- трудът предлага за първи път в нашата доктрина *систематизация на фактическия състав* на института, като разглежда детайлно всеки от неговите елементи; този анализ е от съществено значение за изясняване на правните последици от наследствената трансмисия – с. 94 – с. 114;

- новост в доктрината със съществено практическо значение е *съпоставката* между наследствената трансмисия и призоваването на наследниците от следващ наследствен ред – с. 120 – с. 121;

- принос със значение, което има по-широко теоретично значение за гражданското право, е аргументацията на тезата, че разпоредбата на чл.10а от Закона за наследството съдържа необорима презумпция, а не оборима такава – с. 98;

- в изследването са изведени и анализирани специфичните правни последици от наследствената трансмисия, което има важно практическо и теоретично значение; тук се поставя един основен въпрос – за обема на правоприемството при наследяване по трансмисия – с. 154;

- приносен момент е виждането и аргументацията на автора относно правната природа на правото на запазена част от наследството – чл.29 ЗН; за разлика от общоприетото схващане, че това право е наследимо, авторът застъпва и аргументира тезата за неговата ненаследимост като субективно право, установено с оглед личността на титуляра, което въпреки имуществения си характер, е ненаследимо – с. 169 – с. 172;

- оригинални са предложенията за допълнение в Закона за лицата и семейството във връзка с наследствена трансмисия при безвестно отсъствие на трансмитента – с. 101.

Това са само част от приносите, които бихме могли да открием в разглеждания хабилитационен труд, които доказват неговата теоретична стойност и практическа полезност.

4. Други публикации, представени за участие в конкурса.

Освен представеното монографично изследване кандидатът участва в конкурса за доцент с още **5 статии** и **4 доклада**, описани по стандарт в документите, представени на журито /списък на публикациите и самите публикации, справка за изпълнение на минималните национални изисквания, определени в ЗРАСРБ, справка за приносите и резюмета на научните трудове/. Прегледът на представените трудове разкрива, че публикациите с изключение на една, са по отделни правни проблеми, без

да повтарят изцяло или отчасти хабилитационния труд и останалите разработки. Видно от справката за научните приноси на кандидата и от самите публикации, приложени към документите, всяка статия, освен сериозния обем, съдържа и редица научни приноси.

5. Критични бележки и препоръки.

По отношение на монографията „Наследствената трансмисия” бихме могли да препоръчаме на кандидата да направи сравнително изследване на института не само в чуждите законодателства, а и в други правни доктрини, така както е подходил по отношение на руската и на македонската. Това ще придаде още по-голяма научна стойност на изследването.

Като препоръка бих посочил и, че статията „Правна характеристика на правото на наследяване”, която е едно оригинално научно съчинение, би спечелила още повече, ако авторът приведе повече аргументи, основани на правната доктрина по теория на правото.

Считам също така, че авторът има творчески потенциал и богат опит като ръководител на семинарни занятия да подготви и да издаде помагала или сборници с казуси, които да подпомагат практическото обучение не само на студентите по право в БСУ, а и на студентите в другите правни факултети.

Посочените препоръки не омаловажават качествата на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент”, а само имат за цел да го насърчат да развие и задълбочи още повече научно-изследователската си дейност.

6. Заключение.

Представеният от Анна Чолакова за участие в конкурса за доцент по гражданско и семейно право в БСУ монографичен труд на тема

„Наследствената трансмисия” е едно аналитично съчинение, което съдържа редица оригинални научни приноси, има практическа полезност и е написано на висок академичен стил. Другите представени и рецензирани трудове също са в съответствие с нормативните изисквания. Дългогодишната, високо оценена преподавателска работа на кандидата, ми дава основание да считам, че същият отговаря на формалните и на съдържателните изисквания по ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Правилника на БСУ.

Предвид горепосоченото, предлагам на научното жури да вземе решение, с което да предложи на научния съвет на БСУ да избере гл. ас. д-р Анна Свободенова Чолакова на академичната длъжност „доцент” по гражданско и семейно право, професионално направление 3.6. Право, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки.

17.10.2022 г.

Гр. София

Рецензент:

/проф. д-р Симеон Тасев/